

Op weg naar een nieuw strategisch plan voor Defensie

Beginnend bij een wit blad

De minister van Defensie heeft inmiddels al meermaals aangekondigd om met het nieuw strategisch plan, *beginnend van een wit blad*, het kader van de Defensie van morgen uit te tekenen. Maar wie denkt aan de Defensie van morgen, vertrekt uiteraard van de Defensie van vandaag.

Het absolute pijnpunt waar Defensie vandaag mee af te rekenen heeft, is het gebrek aan **budgettaire stabiliteit**. Hierdoor is het de afgelopen decennia onmogelijk gebleken, om de vooropgestelde objectieven uit eerdere langetermijnvisies te bereiken. Een **programmawet**, zoals voorzien in het regeerakkoord, zou op het niveau van de investeringen voor meer stabiliteit moeten zorgen. Maar ACMP-CGPM vreest dat een programmawet op zich, **onvoldoende garanties** biedt op een **werkelijk stabiele toekomst** voor Defensie. Wetten kunnen relatief snel aangepast worden. De kans dat een volgende regering – al dan niet met een andere samenstelling - de zogeheten programmawet aanpast valt niet uit te sluiten.

Om te vermijden dat een nieuw strategisch plan - dat zich in principe uitstrekt over een periode van 15 jaar - slechts standhoudt tot aan een volgende regeringswissel, is het van essentieel belang dat er een **strategische visie** wordt ontwikkeld **over de partijgrenzen heen**. Daarenboven moet dit plan niet enkel een zo breed mogelijk politiek draagvlak kennen, maar ook een **maatschappelijk draagvlak**. Het moet als het ware een visie bevatten die ons naar een **leger** leidt dat niet alleen **operationeel** - maar ook **maatschappelijk relevant** is.

De **belastingbetaler** is de voornaamste **aandeelhouder** van Defensie en bijgevolg is het niet meer dan logisch dat de uiteindelijke keuze voor de **toekomst** van het **leger** een keuze wordt, die **door de maatschappij gedragen** wordt. Voor ACMP-CGPM is het onontbeerlijk dat een nieuw strategisch plan vertrekt vanuit het perspectief van de Belgische belastingbetaler die zich afvraagt: *‘Waarom is het van belang om een respectabele belastingbijdrage te leveren voor een goede Defensie?’*

Van bij het begin van *'het wit blad'*, waarop het strategisch plan zal worden uitgetekend, dient het antwoord te worden gevonden op de legitieme vraag, die men zich als lid van de samenleving kan stellen wanneer het om belastinggeld gaat dat aan Defensie besteed wordt: ***What's in it for me?***

De Belgische **belastingbetaler** dient dus niet enkel beschouwd te worden als onze **voornaamste aandeelhouder**, hij moet tegelijkertijd gezien worden als onze **voornaamste klant**. **Defensie** is er in de eerste plaats **voor de burgers uit onze samenleving!**

Quality takes time!

Momenteel dient men vast te stellen dat er een enorm **contrast** bestaat **tussen** de **ambitie** die het **regeerakkoord** uitstraalt **en** het **budgettaire traject** die de regering Michel I voor Defensie tot hiertoe heeft uitgestippeld. De huidige **defensiestaf** heeft de **budgettaire situatie**, waarbij de komende legislatuur ongeveer anderhalf miljard euro zal bespaard worden op Defensie, **niet zien aankomen**. We dienen deze situatie dan ook te beschouwen als een totaal nieuw en onverwacht gegeven.

De anticiperende werkzaamheden die, in het kader van de ontwikkeling van een nieuw strategisch plan, door de Defensiestaf werden voorbereid en die inmiddels dateren van vóór het bekendmaken van het budgettaire traject, dienen m.a.w. volledig te worden overgedaan.

In de gegeven omstandigheden mogen we ons niet laten vastpinnen op een **kunstmatige deadline**, om binnen de zes maanden na het regeerakkoord een strategisch plan voor te leggen aan de regering. Het **huiswerk moet grondiger** gebeuren **en dat vergt tijd!**

Maatschappelijk debat – commissie van experts

Om een **duurzaam** strategisch plan te ontwikkelen is de manier waarop het plan tot stand komt, minstens even belangrijk als het uiteindelijke resultaat zelf. Creëer zoveel mogelijk ruimte voor een **breed maatschappelijk debat** over de toekomstige **kerntaken** van Defensie en laten we naar analogie met de commissie pensioenhervormingen een **commissie** van **experts samenbrengen** om onze toekomstige Defensie uit te tekenen.

De nieuwe visie over de toekomst van Defensie raakt rechtstreeks en/of onrechtstreeks de **vrijheid**, de **veiligheid** en de **welvaart** van onze **samenleving** aan. En dit voor een periode die zich uitstrekt over meerdere generaties. Het is met andere woorden een zaak van staatsbelang, die moet worden uitgedokterd door een zo divers mogelijke samengestelde groep van specialisten. Dus niet enkel een beperkt aantal **militaire experts** maar ook **academici**, **opiniemakers**, **belangengroepen**, zouden zich moeten buigen over dit vraagstuk.

Het kan dus niet zijn dat enkel een aantal militaire experts aan de basis liggen van de toekomstige architectuur van Defensie, om naderhand tot een plan te komen dat enkel nog overgoten wordt met een politiek sausje, waarvan het recept niet altijd even duidelijk is of waaruit blijkt dat het eindresultaat gestoeld is op improvisatie.

Wil de minister een strategisch plan serveren dat aan de beste kwaliteitsnormen voldoet en **duidelijkheid** verschaft **in alle domeinen** inzake het **budgettaire traject**, de evolutie van het **personeelsbestand**, de **inplanting** van de **infrastructuur**, de **werkingskosten** en het **investeringsplan**, dan hebben we wellicht meer tijd nodig dan de krappe timing waaraan men zich nu wenst te houden. Niet dat we de ontwikkeling van het nieuwe strategisch plan op de lange baan moeten schuiven. Maar het moet dit keer **doordacht** zijn en **aanvaardbaar** zijn bij een zo groot mogelijk deel van de bevolking en haar vertegenwoordigers.

De militairen zelf hebben er trouwens ook alle belang bij om nu eens eindelijk over een plan te beschikken dat na grondige studie de objectieven voor de toekomst vastlegt en dat bepaalt in wat voor leger men finaal zal dienen. Veeleer dan nu een plan uit te vaardigen waarin de visie voor de komende 15 jaar wordt aangekondigd, om dan – zoals in het verleden al te vaak het geval was – over enkele jaren geconfronteerd te worden met nieuwe politieke oriëntaties die, uit budgettaire overwegingen of partij ideologische motieven, wederom zorgen voor instabiliteit.

Niemand zal het deze **regering kwalijk nemen** om de **nodige tijd te nemen** voor het bepalen van de langetermijnvisie. Het gaat tenslotte over de aanloop naar een besluitvorming die bepalend is voor het Belgisch veiligheidsbeleid van de volgende generaties.

Inhoud bepalen en dan uitvoeren

Het ontwikkelen van een nieuw strategisch plan mag uiteraard ook geen eeuwigheid duren. Het tijds kader moet enkel toelaten om rekening te houden met alle voor- en nadelen van iedere keuze, die uiteindelijk door democratisch verkozen politici in uitvoering zal worden gebracht. Met welk soort strategisch plan zullen we onze maatschappelijke **vrijheid, veiligheid en welvaart** de grootste dienst bewijzen? Over welke middelen en **welke militaire capaciteiten** dient Defensie te beschikken **om de Belgische samenleving zo goed mogelijk te beschermen** tegen (nieuwe) dreigingen, die de stabiliteit van onze maatschappij in het gedrang kunnen brengen?

De meeste dreigingen waar we als Belgische samenleving mee geconfronteerd kunnen worden, dienen uiteraard ook binnen een internationaal georiënteerde aanpak bekeken te worden. Een grondige reflectie – een zogeheten **omgevings- en dreigingsanalyse** - waarbij men zich buigt over alle mogelijke dreigingen en oorzaken ervan, is een methode.

Maar ... in een **wereld** waarin er **steeds meer onzekerheid** bestaat **ten aanzien** van zowel de **dreigingen**, als de **middelen die aan militaire capaciteiten worden besteed**, moet er een zekere behoedzaamheid aan de dag gelegd worden én moet er worden stilgestaan bij de werkelijke **‘strategische functie(s)’** van de krijgsmacht.

Strategische functie bepaalt de keuze

Waar we naar op zoek moeten is het vastleggen van die **opdrachten** die **enkel en alleen door Defensie mogen en kunnen worden uitgevoerd** en als dusdanig de **‘strategische functie’** van de krijgsmacht bepalen. In essentie is de strategische functie van de krijgsmacht **‘beschermen’**. Het gaat hier om:

- het **‘beschermen’** van de bevolking en de samenleving op eigen grondgebied tegen interne - en externe dreigingen;
- de **‘bescherming’** van landgenoten in het buitenland;
- en de **‘bescherming’** van de territoriale integriteit van bondgenoten.

Een aantal **militaire capaciteiten** zijn dus **onontbeerlijk** om de **(interne) veiligheid** van ons land **te** kunnen blijven **verzekeren**. M.a.w. over bepaalde militaire capaciteiten kunnen er eigenlijk **GEEN keuzes** worden gemaakt.

Er kunnen evt. **wel keuzes** gemaakt worden in een aantal **specifieke** militaire **capaciteiten** die zowel bruikbaar zijn voor het verzekeren van de interne veiligheid, als deze **die inzetbaar zijn** in het **buitenland**. Middelen die aldus de militaire bijdrage vormen die ons land wenst te leveren in het kader van de externe veiligheid, als inspanning ten voordele van de internationale gemeenschap. Het gaat hier om de bijdrage van België, die er vooral op gericht is om bij te dragen aan het **‘stabiliseren’** van reële gevaren in het buitenland, die onrechtstreeks een dreiging kunnen vormen voor onze nationale en internationale **‘strategische beschermingsopdracht’**.

Een strategisch plan dat gebaseerd is op een dergelijke analyse, met bijzondere aandacht voor de strategische functies **‘beschermen en stabiliseren’**, zal onmiddellijk ook het **preventieve karakter** van **Defensie** duidelijk maken. Al te vaak wordt Defensie nog gepercipieerd als een louter repressief of reactief instrument, wat ons imago niet altijd ten goede komt.

Het mag dus niet enkel gaan over welk soort leger willen we in het belang van België, maar ook over: *‘welk soort dreigingen willen we trachten te voorkomen of hoe kunnen we er ons zo effectief en efficiënt mogelijk tegen beschermen?’*

Welk soort Defensie?

Het nieuw strategisch plan moet daarenboven **transparant** weergeven, tegen welk soort dreigingen we ons nog zullen kunnen beschermen, ons slechts in beperkte mate meer zullen kunnen beschermen, of zelfs niet meer zullen kunnen beschermen.

Het is a priori niet het thema van een vakorganisatie om te bepalen welk soort krijgsmacht ons land eigenlijk nodig heeft. Wat voor het defensiepersoneel wel van belang is, is dat men duidelijk aangeeft welk soort krijgsmacht men finaal nog wenst te ontwikkelen. In dit verband is het

Nederlandse Clingendael Rapport van februari 2013 over 'Clingendael's visie op de krijgsmacht van de toekomst' een inspirerend document. Met dat rapport is men erin geslaagd om voor Nederland vier mogelijke krijgsmachten te definiëren:

- De '**vliegende interventiemacht**' die over de modernste luchtmachtkrachten beschikt die bij de openingsfase van een conflict kunnen worden ingezet.
- De '**maritieme handelsmacht**' waarin de marine centraal staat om overal ter wereld de Nederlandse economische en handelsbelangen te verdedigen.
- De '**robuuste stabilisatiemacht**' die zowel ter zee, in de lucht en op het land moet kunnen bijdragen aan operaties bij de beëindiging van conflicten.
- De '**ondersteunende vredesmacht**' die over zeer beperkte gevechtskracht beschikt maar maximaal is ingericht voor assistentie bij normalisatie en wederopbouw om langdurige vrede en stabiliteit te bewerkstelligen, en tevens zeer geschikt is voor ondersteuning bij rampenbestrijding.

Voeg hierbij een **realistisch budgettair kader** en maak een gelijkaardige oefening voor de ontwikkeling van onze toekomstige Belgische krijgsmacht. Het zou de buitenwereld alvast in staat stellen om te oordelen met welk soort Defensie en tegen welke prijs onze samenleving uiteindelijk het best gediend is.

Defensiestructuur

Wanneer duidelijk vastligt welk soort Defensie België uiteindelijk wenst te ontwikkelen en de keuzes inzake de specifieke militaire capaciteiten werden gemaakt, is het van belang om de juiste Defensiestructuur te ontwikkelen.

Aangezien we ongetwijfeld verder evolueren naar een Defensie met een gevoelig lagere getalsterkte dan vandaag, zal dit een ernstige impact hebben op de actuele defensiestructuur. In dat verband moeten de bestaande **commandostructuren** aanzienlijk worden ingekrompen, wat een efficiëntere bevelvoering alleen maar ten goede kan komen.

De **verhouding** tussen **commandostructuren** en **operationele structuren** moet worden **aangepast in het voordeel** van de **operationele eenheden**. Het lijkt daarenboven aangewezen om een aanzienlijk deel van de beslissingsbevoegdheden, die vandaag al te vaak gecentraliseerd zijn op stafniveau, opnieuw te **decentraliseren** naar het niveau van de eenheden.

Budget

Als vakorganisatie kunnen we niet om de vaststelling heen dat België gedurende de komende legislatuur **amper 0,5% van het Bruto Binnenlands Product (BBP)** zal spenderen aan Defensie. Dit terwijl de **NAVO-norm 2%** van het BBP bedraagt. Rekening houdend met het feit dat België tot de meest welvarende regio's van de wereld behoort en een van de meest open economieën in de wereld heeft, die vooral gericht is op export, is het zeer opmerkelijk dat ons land geen grotere bijdrage levert voor onze bescherming en het behoud van de vrede, de veiligheid, de stabiliteit in de wereld, alsook de welvaart van onze samenleving.

Het is daarenboven een oneigenlijk argument om aan te nemen dat er geen geld is. Er is ongetwijfeld genoeg geld om een degelijke defensie te ontwikkelen die meer aanleunt bij de verwachtingen van de NAVO. Alleen moet men de politieke moed vinden om de juiste keuzes te maken. De precaire budgettaire situatie van Defensie moet grondig worden herzien!

Personeel

Wat zeer belangrijk is voor het personeel, is dat het kan deel uitmaken van een **departement** dat **waardevol** is voor de **samenleving** en waarbij iedereen zich binnen zijn of haar functie nuttig voelt. In het verleden is bv. gebleken dat het leveren van **hulp aan de natie** - in welke vorm dan ook en zowel binnen als buiten de territoriale landsgrenzen – voor het personeel zeer **valoriserend** werkt en daarenboven de **zichtbaarheid** van Defensie in het maatschappelijke leven alleen maar ten goede komt. Het verhoogt niet alleen de attractiviteit van het beroep, het levert het departement daarenboven een positief imago op.

Militairen willen hoe dan ook iets te betekenen hebben voor onze samenleving en zijn daarenboven bereid om bepaalde **risico's** te dragen waartoe weinig andere groepen uit onze samenleving nog toe bereid gevonden worden. Dit maakt nu eenmaal deel uit van de **specificiteit**

van het **militair beroep**. Militairen vormen een beroepscategorie die vooral gekenmerkt wordt door '**zin voor loyaliteit**' en waardoor ze als dusdanig tot de reeks **betrouwbare** dienaars van ons land behoren.

De ambities die politici voor Defensie zullen bepalen, kunnen door militairen slechts loyaal worden uitgevoerd indien daar de nodige middelen voor worden in plaats gesteld. Wil men kunnen rekenen op de loyaliteit van de militairen, dan moet men ook een **betrouwbare** visie uitstippelen die getuigt van **standvastigheid** en die een **stabiele** toekomst beoogt. Zo niet zal de nieuwe strategische visie beschouwd worden als weinig **geloofwaardig** en riskeert het wantrouwen onder de militairen ten opzichte van de politiek nog verder toe te nemen. Wantrouwen dat niet enkel gepaard gaat met demotivatie en cynisme, maar ook kan leiden tot algemene onverschilligheid.

Toekomstperspectief voor het personeel

Het strategisch plan dient ook een **toekomstperspectief** te bieden aan zowel de huidige militairen als de jongeren die interesse tonen voor een loopbaan bij Defensie. Aangezien het personeelsbestand verder zal verminderen, neemt de mogelijkheid om als militair nog een volledige loopbaan binnen Defensie te kunnen uitbouwen aanzienlijk af. Vandaar is het belangrijk dat er concreet werk wordt gemaakt van een **externe mobiliteitsregeling** waarbij militairen op een structurele wijze kunnen doorstromen naar andere overheidsdiensten. Dit is niet meer dan gerechtvaardigd als blijk van **erkenning** en **respect** voor de militairen die gedurende een zekere periode blijk hebben gegeven van hun onvoorwaardelijk engagement ten opzichte van de samenleving, in vaak moeilijke en gevaarlijke omstandigheden, al dan niet ver van het thuisfront.

Een doorgedreven en structurele externe mobiliteitsregeling voor de militairen zou ongetwijfeld een maatregel zijn die zowel de **motivatie** van het personeel als de aantrekkelijkheid van het beroep kan verhogen en zelfs de vervroegde uitstroom (attritie) kan tegengaan.

Maar een **toekomstperspectief** bieden aan het personeel is echter meer dan een vooruitzicht bieden op doorstroming **na** de militaire loopbaan. Er moeten ongetwijfeld bijkomende maatregelen genomen worden, die de **motivatie** opnieuw op een aanvaardbaar peil kunnen brengen en dit binnen alle geledingen van de organisatie.

Zelfs wanneer er budgettaire krapte is, lijkt het toch noodzakelijk om de juiste **initiatieven** te nemen op het vlak van bv. het **geldelijk statuut**, de **bevorderingsmogelijkheden**, de wijze van **beloning** of **compensatie** van de militairen. Een evenwichtige **modernisering** van het **vergoeding-** en **toelagestelsel** dient op secure wijze te worden ingezet.

Een **structurele** en **periodieke invoering** van een **sectoraal akkoord**, waarbij niet enkel een inventaris wordt opgemaakt van wat de overheid en de vertegenwoordigers van het personeel binnen een bepaalde periode wensen te realiseren, vormt een instrument om permanente verbeteringen na te streven in de arbeidsvoorwaarden van het personeel.

Welzijn

Er moet in alle omstandigheden een duidelijk minimumniveau van **welzijn** kunnen gegarandeerd worden aan de militairen. De **veiligheid**, de **gezondheid**, de **psychosociale** - en **ergonomische** aspecten moeten in alle omstandigheden geëvalueerd worden en resulteren in passende maatregelen.

Om in eigen beheer een **geïntegreerd welzijns-** en **gezondheidsmodel** te ontwikkelen dat garant staat voor een **adequate medische** steun ten voordele van het personeel, is een aangepast personeelsstatuut voor het **medisch technisch korps** een absolute prioriteit.

Wie een **slanker leger** beoogt, waarbij vooral gestreefd wordt naar gezonde en **fitte militairen**, dient ook **garanties** te leveren voor een **gepaste omkadering**. Het kan niet zijn dat militairen vaak worden blootgesteld aan verhoogde risico's zonder te investeren in de juiste medische - en/of paramedische omkadering.

Voor militairen die ingezet worden in operationele omstandigheden is er nood aan een gepaste **psychosociale ondersteuning** waarbij de nodige initiatieven worden genomen rond o.a. decompressie en een bijzondere voor- en nazorg. De oprichting van een onafhankelijk post-traumatisch centrum is noodzakelijk.

Sociaal overleg in echte dialoog

Eens de strategische objectieven zullen bepaald zijn, komt het erop aan om samen met het defensiepersoneel deze objectieven waar te maken.

De **betrokkenheid** van het personeel is in deze **cruciaal** en kan het best gegarandeerd worden door een degelijk en **transparant sociaal overleg** met de vakorganisaties.

Het sociaal overleg is bijzonder belangrijk om intern Defensie voldoende draagvlak te generen voor alle veranderingen die er nu aankomen.

Aangezien Defensie reeds decennialang onderhevig is geweest aan permanente hervormingen kan er gerust gesproken worden van een zekere '**hervormingsmoeheid**' bij de militairen. Daarom is het absoluut noodzakelijk om bij het uitrollen van het nieuwe strategische plan te kiezen voor de weg van de **geleidelijkheid**.

*

* *

